

Examen VMBO-KB

2021

tijdvak 1
donderdag 20 mei
9.00 - 11.00 uur

maatschappijkunde CSE KB

Dit examen bestaat uit 42 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 53 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Criminaliteit en rechtsstaat

tekst 1

Geen kauwgom in Singapore

In Singapore is geen uitgespuugde kauwgom op de tegels te vinden. Lekker schoon, maar dat gaat niet vanzelf. Het is daar namelijk verboden om kauwgum te kauwen. Word je als toerist al kauwend gespot op straat? De boete kan oplopen tot honderden euro's.

naar: www.telegraaf.nl van 7 juli 2017

afbeelding 1

Op het bordje staat: Singapore, kauwgom verboden, 1000\$ boete.

bron: www.foodandflipflops.com

- 1p 1 Leg uit dat uit tekst 1 en afbeelding 1 blijkt dat criminaliteit een plaatsgebonden begrip is.

tekst 2

Openbaar Ministerie eist 14 jaar cel tegen bende

De zeven verdachten van een lange serie plofkraak¹⁾ moeten waarschijnlijk jarenlang de gevangenis in. Het Openbaar Ministerie heeft in een urenlang ... celstraffen tot 14 jaar geëist.

noot 1 plofkraak = een inbraak waarbij een kluis of geldautomaat met springstof wordt opgeblazen

naar: www.rtvutrecht.nl van 11 oktober 2018

- 1p 2 Wat moet er op de puntjes in tekst 2 worden ingevuld?
- A laatste woord
 - B pleidooi
 - C requisitoir
 - D verhoor

tekst 3

Gevangenis- en taakstraf voor zanger

De zanger H. is door de rechtbank in Alkmaar veroordeeld tot 73 dagen gevangenisstraf, waarvan 60 voorwaardelijk. Daarnaast kreeg hij 180 uur taakstraf opgelegd. Doordat hij het onvoorwaardelijke deel van de gevangenisstraf al in voorarrest doorbracht, hoeft hij niet terug de gevangenis in.

Volgens de rechtbank staat vast dat de zanger zijn vroegere stiefzoon heeft bedreigd met een vuurwapen of een nepwapen dat niet van echt was te onderscheiden.

naar: www.ad.nl van 16 november 2018

- 1p 3 Een rechter kan hoofdstraffen, bijkomende straffen en maatregelen opleggen.
Wat heeft de rechter de zanger in tekst 3 opgelegd?
- A een hoofdstraf en een bijkomende straf
 - B een hoofdstraf en een maatregel
 - C een maatregel en een bijkomende straf
 - D twee bijkomende straffen
 - E twee hoofdstraffen
- Zie tekst 3.*
- 1p 4 De zanger hoeft niet terug de gevangenis in, omdat hij al in voorarrest heeft gezeten.
→ Hoeveel dagen heeft de zanger in voorarrest in de gevangenis doorgebracht?

tekst 4

Jeugdbendes actief in Delfzijl: sommige 'criminelen' zijn 11 jaar

Delfzijl zit in de maag met twee jeugdbendes die voor overlast zorgen. Ze plegen overvallen, gebruiken geweld en zorgen voor overlast in wijken. Sommige kinderen zijn niet ouder dan 11 jaar. "De situatie is hier en daar echt zorgelijk", zegt de burgemeester van Delfzijl.

De bendes bestaan elk uit tien jongeren en zijn volgens de gemeente ongeveer een jaar in beeld. De ene groep is jong, de andere is wat ouder. Vooral de jonge groep baart de burgemeester zorgen. "Als ze nu al op deze manier in aanraking komen met politie en justitie, komen ze op een glijbaan terecht waar ze moeilijk vanaf komen."

naar: www.rtvnoord.nl van 30 april 2018

Lees tekst 4.

- 1p 5 In de titel van tekst 4 wordt gesproken over 'criminelen' van 11 jaar. Welke uitspraak over de 'criminelen' van 11 jaar is juist?
- A Zij kunnen bij ernstige delicten volgens het volwassenenstrafrecht gestraft worden.
 - B Zij kunnen een lichte werk- of leerstraf van Halt krijgen.
 - C Zij kunnen niet strafrechtelijk worden vervolgd.
 - D Zij kunnen voor de kinderrechter terechtstaan.
- 1p 6 Uit welke zin van tekst 4 blijkt dat er een risico is dat de jongeren recidivisten blijven of worden? Schrijf de zin op.
- 2p 7 Hieronder staan vier beweringen over rechten en plichten die een verdachte heeft.
- 1 Een verdachte heeft het recht om te weten waar hij van verdacht wordt.
 - 2 In een rechtszaak heeft een verdachte het recht om in hoger beroep te gaan.
 - 3 In een rechtszaak mag een verdachte zijn eigen verdediging voeren.
 - 4 Tijdens een rechtszitting moet een verdachte de vragen van de rechter beantwoorden.
- Geef van elke bewering aan of deze juist of onjuist is.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul juist of onjuist in.*
- 1 = ...
- 2 = ...
- 3 = ...
- 4 = ...

tekst 5

Politie wil zakkenrollers vangen met data¹⁾

De politie gaat computergestuurd op zoek naar mogelijke verdachten. Door mensen op basis van data te controleren, hoopt de politie misdaad te voorkomen.

Een eerste proef start in Roermond, specifiek gericht tegen rondtrekkende bendes uit Oost-Europa. Die maken zich vooral schuldig aan winkeldiefstallen, inbraken en zakkenrollen. Roermond heeft veel last van dit soort criminaliteit, omdat het dicht bij de grens ligt én een grote trekpleister heeft: de Designer Outlet. Dit winkelcentrum trekt jaarlijks miljoenen bezoekers en is daardoor ook in trek bij zakkenrollers en winkeldieven.

De gedachte is dat een dief of zakkenroller zich anders gedraagt dan de rest van het publiek. De kunst is volgens de politie om verdacht gedrag er met behulp van technologie uit te pikken.

noot 1 data = gegevens, feiten, in dit geval verzamelde gegevens die in de computer zijn opgeslagen

naar: www.nos.nl van 17 september 2018

- 2p 8 De politie heeft verschillende taken.
→ Welke twee taken zijn te herkennen in de proef van de politie in tekst 5? Kies **twee** nummers uit onderstaand rijtje.
- 1 dienstverlening
 - 2 handhaving van de openbare orde
 - 3 hulpverlening
 - 4 opsporing van strafbare feiten
 - 5 preventie
- Zie tekst 5.*
- 1p 9 Criminele gedragingen kunnen op verschillende manieren ingedeeld worden.
→ Aan welke soorten criminaliteit maken rondtrekkende bendes uit Oost-Europa zich volgens tekst 5 vooral schuldig? Kies **twee** nummers uit onderstaand rijtje.
- 1 misdrijven
 - 2 overtredingen
 - 3 vermogenscriminaliteit
 - 4 witteboordencriminaliteit
 - 5 zedendelicten

Zie tekst 5.

- 2p 10 Er zijn maatschappelijke en individuele oorzaken van criminaliteit te geven.

→ Geef aan welke maatschappelijke oorzaak van criminaliteit te herkennen is in tekst 5.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

In tekst 5 is de maatschappelijke oorzaak ... te herkennen, want uit tekst 5 blijkt dat ...

tekst 6

Harde kritiek op plan voor probleemwijken

Hoe haalbaar is het plan van ...-fractievoorzitter Dijkhoff om criminaliteit in probleemwijken strenger te bestraffen?

Dijkhoff wil dat het kabinet wijken aanwijst waar meer dan de helft van de bewoners een niet-westerse achtergrond heeft, het opleidingsniveau laag is en de werkloosheid en criminaliteit hoog zijn. In die wijken moeten de straffen voor criminaliteit verdubbeld worden. Onder advocaten is kritiek te horen op het plan.

naar: www.nrc.nl van 19 september 2018

Lees tekst 6.

- 1p 11 Politieke partijen en stromingen hebben verschillende ideeën over hoe criminaliteit het best bestreden kan worden. Op de puntjes in tekst 6 is de politieke partij weggelaten waarvan Dijkhoff fractievoorzitter is. Welke politieke partij is dat?
- A GroenLinks
 - B SP
 - C VVD
- 1p 12 In tekst 6 staat dat onder advocaten kritiek te horen is op het plan van Dijkhoff. Volgens verschillende advocaten past het plan slecht bij een rechtsstaat. Welk kenmerk van de rechtsstaat komt volgens deze advocaten in gevaar als criminaliteit in probleemwijken strenger bestraft wordt?
- A machtenscheiding
 - B rechtsgelijkheid
 - C rechtshandhaving
 - D veiligheid

tekst 7

Frauderende bankiers

Een meerderheid in de Tweede Kamer is voor een maatregel om frauderende bankiers standaard voor de rechter te laten komen. Dit meldt tv-programma EenVandaag. De politici zouden het moeilijk te accepteren vinden dat bankiers die fraude plegen er nu met een schikking vanaf komen.

naar: www.nu.nl van 11 oktober 2018

- 2p 13 Hieronder staat naar aanleiding van tekst 7 een aantal beweringen.
- 1 De bankiers uit tekst 7 worden beschuldigd van een vorm van witteboordencriminaliteit.
 - 2 De politici uit tekst 7 vinden het moeilijk te accepteren dat de zaken van de bankiers die fraude plegen nu worden geseponeerd.
 - 3 De schikking die bankiers krijgen, wordt aangeboden door de politie.
 - 4 Een meerderheid in de Tweede Kamer wil dat frauderende bankiers vervolgd worden.
- Geef van elke bewering aan of deze juist of onjuist is.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul juist of onjuist in.
- 1 = ...
2 = ...
3 = ...
4 = ...

tekst 8

15-jarige jongen uit Enschede aangehouden voor overval

Voor de overval op een tankstation is zaterdag een 15-jarige jongen uit Enschede aangehouden. Hij is ingesloten voor verhoor. De overvaller kwam rond 20.30 uur het tankstation binnen en eiste geld. Hij deed dit onder bedreiging van een vuurwapen of een voorwerp dat hierop leek. De politie stelde direct een onderzoek in.

naar: www.tubantia.nl van 1 december 2018

- 1p 14 Geef aan of de jongen voor het delict in tekst 8 een Halt-afdoening kan krijgen.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
De jongen kan ... (wel/niet) een Halt-afdoening krijgen, want een Halt-afdoening is bedoeld voor ...

tekst 9

KNVB: hardere maatregelen tegen vuurwerk op tribunes

Voetbalbond KNVB wil helemaal af van het afsteken van vuurwerk op tribunes in voetbalstadions. De voetbalbond heeft daartoe afspraken gemaakt met de politie, het Openbaar Ministerie, gemeenten en het ministerie van Justitie en Veiligheid.

Een van de maatregelen is om overtredingen voortaan af te doen via het strafrecht. "Heel vaak werd het nog afgedaan met een lokaal stadionverbod", zegt de manager competitiezaken betaald voetbal bij de KNVB. "Dat is verleden tijd. En daarnaast krijgt iedereen direct een landelijk stadionverbod."

naar: www.nos.nl van 3 november 2018

- 2p 15 Er zijn verschillende soorten overheidsbeleid ten aanzien van criminaliteit.
→ Welke twee soorten beleid zijn te herkennen in tekst 9?
Kies **twee** nummers uit onderstaand rijtje.
- 1 gevangenisbeleid
 - 2 jeugdbeleid
 - 3 opsporingsbeleid
 - 4 repressief beleid
 - 5 vervolgingsbeleid

tekst 10

Stroper moet als straf iedere maand Bambi kijken in de cel

Een man uit de Amerikaanse staat Missouri, die vastzit voor het illegaal doden van honderden herten, moet als straf iedere maand naar de Disneyfilm Bambi kijken. Daarin is onder andere te zien hoe de moeder van het hertje wordt afgeschoten door een jager.

"Ik denk dat dit een vrij kansloze methode is", zegt Jasper van der Kemp, criminoloog aan de Vrije Universiteit. "Het lijkt me sterk dat een tekenfilm zoveel impact op iemand heeft, dat diegene zijn of haar gedrag aanpast."

naar: www.rtlnieuws.nl van 18 december 2018

Lees tekst 10.

- 1p 16 Welk doel van straffen zal volgens de criminoloog **niet** bereikt worden?
- A beveiliging van de samenleving
 - B resocialisatie
 - C vergelding
 - D voorkomen van eigenrichting

tekst 11

Bierfietsverbod uitgebreid na klachten over overlast

Amsterdam breidt het verbod op bierfietsen¹⁾ uit naar het oostelijk deel van het centrum.

In Amsterdam-Oost zijn veel meldingen van overlast binnengekomen die te maken hebben met de bierfiets. Het gaat om wildplassen, versperring van het fietspad en openbare dronkenschap. Handhavers hebben deze klachten bevestigd.

Het bierfietsverbod, dat sinds november 2017 geldt voor de binnenstad, wordt daarom per 1 juli uitgebreid.

... ziet geen mogelijkheden het verbod uit te breiden naar het westelijk deel.

noot 1 Een bierfiets is een speciaal soort fiets, meestal voor een groep mensen, die bedoeld is om tijdens het fietsen bier of een andere (vaak alcohol bevattende) drank te drinken.

naar: www.parool.nl van 20 februari 2019

afbeelding 2

foto: bierfietsen in Amsterdam

- 1p 17 Op de puntjes in tekst 11 is weggelaten wie besloten heeft tot een bierfietsverbod.
Wie heeft het besluit genomen om bierfietsen in Amsterdam-Oost te verbieden?
- A de burgemeester
 - B de officier van justitie
 - C de politie
 - D de wethouder

- 2p 18 Leg uit dat uit tekst 11 blijkt dat bierfietsen in Amsterdam een sociaal probleem en ook een politiek probleem zijn.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
een sociaal probleem, want uit tekst 11 blijkt ...
een politiek probleem, want uit tekst 11 blijkt ...
- 1p 19 In verschillende wetten en wetboeken staat welk gedrag door de overheid strafbaar is gesteld.
→ In welke wet of welk wetboek staat dat drugshandel verboden is?

tekst 12

Vader in hoger beroep veroordeeld voor poging tot doodslag

M.H. is maandag in hoger beroep veroordeeld voor poging tot doodslag op de stalker van zijn tienerdochter. Hij moet een celstraf van 4,5 jaar uitzitten.

Begin 2017 viel M.H. de 49-jarige J.S. aan, nadat hij ontdekte dat J.S. zijn 14-jarige dochter lastigviel. J.S. zocht via het internet contact met het meisje en deed zich voor als een jongen van zeventien jaar. J.S. is al eerder veroordeeld voor het stalken van meisjes.

Volgens de vader deed de politie niets met de aangifte van zijn dochter. Hij besloot J.S. op te sporen en zelf aan te pakken. De ontmoeting tussen de mannen liep flink uit de hand. Uit onderzoek blijkt dat er met een schep op het hoofd van J.S. is geslagen.

Volgens ... had J.S. de aanval mogelijk niet overleefd als hij zichzelf niet had verdedigd met zijn armen.

naar: www.nu.nl van 12 november 2018

- 1p 20 Wat moet op de puntjes in tekst 12 worden ingevuld?
- A de Hoge Raad
 - B de kantonrechter
 - C de strafrechter
 - D het gerechtshof

Zie tekst 12.

- 1p 21 Criminaliteit heeft materiële en immateriële gevolgen. Welk immaterieel gevolg is te herkennen in het gedrag van M.H.?
- A angst
 - B eigenrichting
 - C het gevoel minder bewegingsvrijheid te hebben
 - D verlies aan vertrouwen in de politiek

afbeelding 3

Heeft u een probleem met de overheid? De ... staat voor u klaar.

bron: *Arnhemse Koerier* van 5 december 2018

- 1p 22 Bekijk afbeelding 3 en lees de zin onder de afbeelding.
Wat moet er op de puntjes onder afbeelding 3 worden ingevuld?
- A Hoge Raad
 - B minister-president
 - C Nationale ombudsman
 - D politie

tekst 13

In het regeerakkoord is afgesproken dat de gezondheid van de Nederlander bevorderd moet worden door middel van een Nationaal Preventieakkoord. Het akkoord is erop gericht roken, overgewicht en problematisch drinken aan te pakken.

naar: www.nu.nl van 23 november 2018

Lees tekst 13.

- 1p 23 Wie hebben in het regeerakkoord afgesproken dat de gezondheid van de Nederlander bevorderd moet worden?
- A de coalitiepartijen
 - B de leden van de Eerste Kamer
 - C de minister-president en de koning
 - D de oppositiepartijen
- 1p 24 In 2019 vonden er verkiezingen voor de Provinciale Staten plaats. Waarom zijn de verkiezingen voor de Provinciale Staten van belang voor de landelijke politiek?
- De leden van de Provinciale Staten kiezen
- A de fractieleiders in de Eerste Kamer.
 - B de leden van de coalitiepartijen.
 - C de leden van de Eerste Kamer.
 - D de ministers in de Tweede Kamer.
 - E de ministers in het nieuwe kabinet.

tekst 14

Artsen willen invoering helmplicht voor snorfietzers

Artsen uit verschillende ziekenhuizen willen dat snorfietzers worden verplicht een helm te dragen. 130 artsen onder aanvoering van een neuroloog, een spoedarts en een internist van het Universitair Medisch Centrum Groningen pleiten hiervoor. Morgen bieden ze de Tweede Kamercommissie voor Infrastructuur en Waterstaat een brief hierover aan.

naar: www.nos.nl van 10 december 2018

- 1p 25 Het politieke besluitvormingsproces verloopt in een aantal fasen. Welke fase is te herkennen in tekst 14?
- A fase 1: uiten van wensen en erkennen van wensen als politieke problemen
 - B fase 2: vergelijken of afwegen van politieke problemen
 - C fase 3: beslissen over politieke problemen
 - D fase 4: uitvoeren van besluiten
- 2p 26 De artsen uit tekst 14 kunnen gezien worden als een pressiegroep. Een kenmerk van belangengroepen of pressiegroepen is dat ze bepaalde belangen nastreven.
- Noem een **ander** kenmerk van belangengroepen of pressiegroepen en leg uit dat de artsen uit tekst 14 daaraan voldoen.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- Kenmerk: ...
- De artsen uit tekst 14 voldoen hieraan, want ...

tekst 15

Kamer wil helmplicht voor snorfietzers

De Tweede Kamer wil een helmplicht voor snorfietzers. Een meerderheid is het eens met de brief van 130 artsen dat een helm voor deze groep de verkeersveiligheid vergroot en vindt een helmplicht wenselijk.

Regeringspartij VVD en oppositiepartij PVV zijn tegen een verplichting. Zij willen het aan de snorfietser overlaten of hij of zij een helm opzet.

naar: www.nos.nl van 11 december 2018

- 1p 27 In tekst 15 staat dat de VVD tegen een helmplicht is. Welk uitgangspunt van de politieke stroming waartoe de VVD behoort, herken je in tekst 15?
- A gelijkheid
 - B gespreide verantwoordelijkheid
 - C individuele vrijheid
 - D particulier initiatief

tekst 16

Vorig jaar nam de Tweede Kamer een motie aan van het CDA, waarin werd gevraagd om een helmplicht voor snorfietzers. De minister wil die wens uitvoeren, maar zorgvuldigheid kost tijd, is haar boodschap.

naar: www.nos.nl van 18 februari 2019

Lees tekst 16.

- 1p 28 Welke taak van het parlement heeft de Tweede Kamer uitgevoerd?
- A de controlerende taak
 - B de uitvoerende taak
 - C de wetgevende taak

tekst 17

Op woensdag 20 maart zijn er verkiezingen. U kunt dan kiezen voor

Dit bestuursorgaan regelt veel, bijvoorbeeld:

- waar woningen, wegen en natuurgebieden komen,
- dat er gezond zwemwater in meren en plassen is,
- dat er streekbussen rijden tussen gemeenten.

naar: www.heumen.nl van 15 maart 2019

- 1p 29 Op de puntjes in tekst 17 moet een bestuursorgaan worden ingevuld waarvoor verkiezingen worden gehouden.
→ Wat moet er op de puntjes in tekst 17 worden ingevuld?

tekst 18

Mogen kiezers kinderen meenemen in het stembokje?

In principe niet, omdat er maar één persoon tegelijk in een stembokje mag. Als duidelijk is dat van enige beïnvloeding van een kiezer absoluut geen sprake kan zijn, bijvoorbeeld een ouder met een kind van 3 jaar, kan deze kiezer toestemming hiervoor vragen aan de voorzitter van het stembureau.

naar: www.kiesraad.nl van 20 maart 2019

Lees tekst 18.

- 1p 30 Een parlementaire democratie heeft verschillende kenmerken. In verband met welk kenmerk van een parlementaire democratie mogen kiezers in principe geen kinderen meenemen in het stembokje?
- A Er is een machtenscheiding.
 - B Er is een scheiding van kerk en staat.
 - C Er zijn geheime verkiezingen.

tekst 19

Groot deel oppositie komt met wetsvoorstel tegen excessieve¹⁾ bankiersbeloningen

Zeven oppositiepartijen hebben samen een wetsvoorstel ingediend dat ervoor moet zorgen dat de bankiersbeloningen lager worden. GroenLinks, PVV, SP, PvdA, Partij voor de Dieren, 50Plus en Denk vinden dat grote banken bij een salarisverhoging toestemming moeten vragen aan de minister van Financiën.

noot 1 excessief = veel te ver gaande, overdreven

naar: www.nos.nl van 15 maart 2018

Lees tekst 19.

- 1p 31 Van welk recht hebben de oppositiepartijen gebruikgemaakt?
- A van het budgetrecht
 - B van het recht van amendement
 - C van het recht van initiatief
 - D van het recht van interpellatie
- 1p 32 In tekst 19 is te lezen dat van één bepaalde politieke stroming alle partijen die in de Tweede Kamer zitten, vinden dat grote banken bij een salarisverhoging toestemming moeten vragen aan de minister van Financiën.
- Welke politieke stroming is dat?
- A de christendemocratische stroming
 - B de liberale stroming
 - C de sociaaldemocratische stroming

tekst 20

De ... gaat na welke partijen met elkaar een nieuw kabinet kunnen en willen vormen en welke problemen daarbij overwonnen moeten worden.

bron: www.tweedekamer.nl van 19 februari 2019

- 1p 33 Tekst 20 gaat over taken die uitgevoerd worden na de verkiezingen. Welk woord moet op de puntjes in tekst 20 worden ingevuld?
- A formateur
 - B informateur
 - C koning
 - D minister-president

tekst 21

Ministerie handelde 'onbehoorlijk' bij onderzoeken naar drugs

Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft een aantal keer 'onbehoorlijk' gehandeld door zich te bemoeien met wetenschappelijke drugsonderzoeken. Dat concludeert een van de commissies die onderzoek doen naar deze kwestie.

De kwestie kwam eind vorig jaar aan het licht toen het tv-programma Nieuwsuur geheim gehouden rapporten en tientallen vertrouwelijke e-mails van het ministerie onthulde.

naar: www.nos.nl van 31 oktober 2018

Lees tekst 21.

- 2p 34 De massamedia vervullen verschillende functies voor de democratische besluitvorming, bijvoorbeeld de meningsvormende functie.
→ Welke **twee andere** functies van de massamedia voor de democratische besluitvorming heeft het tv-programma Nieuwsuur vervuld?

tekst 22

Naar de supermarkt met Carla Dik-Faber

Gezond eten dat tegelijk goed is voor het milieu. Vast een prijzige boel, denken veel mensen. "Nee hoor", zegt Carla Dik-Faber, Tweede Kamerlid voor de ChristenUnie. "Ga maar eens met mij mee boodschappen doen."

Het Kamerlid is blij dat de gemiddelde Nederlander steeds meer nadenkt over voedselkeuzes. Geldt dat ook voor christenen? Ze denkt even na. "Vergeleken met een aantal jaren geleden is er zeker iets veranderd. Voor veel mensen is het belangrijk om goed met de aarde om te gaan. Ik vind dat juist christenen zich moeten afvragen wat God van hen wil in de dagelijkse zorg voor de schepping. Het is een Bijbelse opdracht om de aarde niet uit te putten, zodat we die kunnen doorgeven aan volgende generaties."

naar: www.rd.nl van 26 juli 2018

- 1p 35 Welk uitgangspunt van de christendemocratische stroming is te herkennen in tekst 22?
- A harmonie
 - B rentmeesterschap
 - C solidariteit
 - D verantwoordelijke samenleving

tekst 23

Elke vijf jaar worden er verkiezingen gehouden voor Er zijn ongeveer 375 miljoen mensen die mogen stemmen.

bron: www.prodemos.nl van 5 april 2019

- 1p 36 Tekst 23 gaat over verkiezingen waarvoor Nederlandse burgers van 18 jaar en ouder mogen stemmen.
→ Wat moet op de puntjes in tekst 23 worden ingevuld?
- 2p 37 Hieronder staan vier politieke stromingen (a, b, c, d) en vier kenmerken of uitgangspunten die elk passen bij één van deze stromingen.

politieke stroming	kenmerk of uitgangspunt
a christendemocratische	1 duurzaam en milieuvriendelijk produceren
b ecologische	2 gespreide verantwoordelijkheid bij de inrichting van de samenleving
c rechts-extremistische	3 naar vermindering van bestaande ongelijkheid in de wereld streven
d sociaaldemocratische	4 ongelijkwaardigheid met betrekking tot ras

→ Welk kenmerk of uitgangspunt hoort bij welke politieke stroming?

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met het juiste cijfer.

a = ...

b = ...

c = ...

d = ...

tekst 24

Invallen van politie bij journalisten

De Australische oppositie roept op tot het houden van een parlementair onderzoek naar de staat van de ... , na invallen van de politie bij een journalist en bij de publieke omroep. De autoriteiten probeerden zo te achterhalen wie overheidsinformatie had gelekt.

naar: www.volkskrant.nl van 12 juni 2019

- 1p 38 Op de puntjes in tekst 24 is een grondrecht weggelaten.
→ Welk grondrecht is dit?

tekst 25

Tim Hofman overhandigt kwart miljoen handtekeningen aan Tweede Kamer

Tim Hofman heeft dinsdagmiddag zijn petitie voor een ruimer kinderpardon aangeboden aan de Tweede Kamer. Hofman kreeg ook nog even spreektijd in de Tweede Kamer. Hofman maakte onlangs de documentaire Terug Naar Je Eige Land, waarna hij een initiatief begon om meer dan vierhonderd vluchtelingenkinderen die al langer dan vijf jaar in Nederland leven, hier te laten blijven. Zijn doel om 40.000 handtekeningen op te halen, had Hofman al in een paar uur bereikt.

naar: www.nu.nl van 11 december 2018

Lees tekst 25.

- 2p 39 Burgers hebben verschillende mogelijkheden om de politieke besluitvorming te beïnvloeden. Uit tekst 25 blijkt dat Tim Hofman gebruik heeft gemaakt van enkele mogelijkheden om de politieke besluitvorming te beïnvloeden.
→ Noem nog **twee andere** mogelijkheden die Tim Hofman heeft om de politieke besluitvorming over een ruimer kinderpardon te beïnvloeden.
- 2p 40 Hieronder staan vier beweringen over Koning Willem-Alexander.
- 1 Hij bepaalt welke partijen samen de regering gaan vormen.
 - 2 Hij moet zich aan de Grondwet houden.
 - 3 Hij is lid van het kabinet.
 - 4 Hij is staatshoofd van Nederland.
- Geef van elke bewering aan of deze juist of onjuist is.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul juist of onjuist in.
- 1 = ...
2 = ...
3 = ...
4 = ...

tekst 26

Vingerafdrukken in paspoort

... presenteerde op 17 april 2018 een voorstel voor nieuwe paspoorten en identiteitskaarten waarop gegevens van gezichtskenmerken en vingerafdrukken opgeslagen moeten worden. Het doel is om terrorisme en misdaad tegen te gaan bij het vrije reizen binnen de EU.

naar: www.privacybarometer.nl van 17 augustus 2018

- 1p 41 Wat moet er op de puntjes aan het begin van tekst 26 worden ingevuld?
- A De Europese Commissie
 - B De Raad van Ministers
 - C Het Europees Parlement

afbeelding 4

bron: www.schooltv.nl van 6 maart 2014

- 1p 42 Welke bestuurslaag is te herkennen in afbeelding 4?
- A de gemeente
 - B de provincie
 - C Europa
 - D het rijk

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.